

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

อัจฉราพร กริ่งไกร^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. ศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียน การปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ 2. โรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 10 ด้าน ด้านที่มีปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุดคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ และด้านที่มีปัญหาต่ำสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม 3. แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ทั้ง 10 ด้าน ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนทั้งหมด 39 รายการ ดังนี้ 1. ด้านหลักประสิทธิภาพ 4 รายการ 2. ด้านหลักประสิทธิภาพ 4 รายการ 3. ด้านหลักการตอบสนอง 5 รายการ 4. ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ 5 รายการ 5. ด้านหลักความโปร่งใส 5 รายการ 6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 4 รายการ 7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ 4 รายการ 8. ด้านหลักนิติธรรม 2 รายการ 9. ด้านหลักความเสมอภาค 4 รายการ และ 10. ด้านหลักความเสมอภาค 2 รายการ

คำสำคัญ : การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล โรงเรียน

¹ครู โรงเรียนวัดเรือแข่ง(ประชาอุปถัมภ์) หมู่ 4 ตำบลบางระกำ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

*ผู้รับผิดชอบหลัก e-mail: khwan_pug@hotmail.com

**A STUDY OF GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1**

Acharaporn Kruengkrai^{1*}

Abstract

This research aimed to study state, problems, and solution guidelines of administration in accordance with good governance of schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The research methodology was divided into 2 steps as follows : 1. studying state and problems of administration in accordance with good governance of schools including 127 school administrators under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 as the samples by simple random sampling, the tool was the questionnaire, and the statistics used to perform the data were mean and standard deviation, and 2. examining solution guidelines of administration in accordance with good governance of schools including 18 experts by purposive sampling, the tool was the questionnaire, and the data were analyzed by mean and standard deviation.

The findings revealed that: 1. As a whole, the administration in accordance with good governance of schools was performed at a high level for 10 aspects. The highest performance was the rule of law, and the lowest performance was the efficiency. 2. As a whole, the problems of administration in accordance with good governance of schools were at a moderate level for 10 aspects. The highest level was the efficiency, and the lowest level was the rule of law. 3. The solution guidelines of administration in accordance with good governance of schools for 10 aspects were suitable and possible for 39 items as follows: 1. 4 items of effectiveness, 2. 4 items of efficiency, 3. 5 items of responsiveness, 4. 5 items of accountability, 5. 5 items of transparency, 6. 4 items of participation, 7. 4 items of decentralization, 8. 2 items of rule of law, 9. 4 items of equity, and 10. 2 items of consensus oriented.

Keywords : Good Governance, Administration, Schools

¹ Teacher at Watruakhaeng School M.4 Tambon bangrakum Nakornlung District Ayutthaya Province.,

* Corresponding author, e-mail: khwan_pug@hotmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการบริหารงานของราชการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่โครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น และข้าราชการยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์วัฒนธรรมค่านิยมและวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งในระดับโครงสร้าง ระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติการ ที่สำคัญคือ 1. ภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอก 2. บุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และค่านิยมที่มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนรวมถึงการไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 3. ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารจัดการโดยรวมไม่สามารถสนองตอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตและผิดจรรยาในการปฏิบัติราชการได้ 4. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงไม่รู้ระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ และ 5. เกิดปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสีย ทั้งในแง่ภาพลักษณ์ งบประมาณ รายได้นำส่งรัฐ และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างมาก จากประเด็นปัญหาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น ในภาคราชการไทยได้ดำเนินการสร้าง “ธรรมาภิบาล” ขึ้น มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จนกระทั่งใน ปี พ.ศ. 2552 สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้ ศึกษาและจัดทำเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้น เพื่อนำไปใช้สำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด ในการจัดทำเกณฑ์ดังกล่าว สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆ ในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย พบว่ามี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับ ดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(สำนักงาน ก.พ.ร.). 2552 : 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษากำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้แก่โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 157) ซึ่งโรงเรียนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม การนำ “หลักธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการยิ่งต้องมีความจำเป็นมากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 94)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 188 โรงเรียน เป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่จัดการบริหารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารจัดการ จากการประเมินคุณภาพภายนอกสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินสมศ. รอบ 3 นั้น ส่วนหนึ่งผลการประเมินในด้านผู้บริหาร มีมาตรฐานออกมาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. ซึ่งสาระในมาตรฐานดังกล่าวสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในหลายประการด้วยกัน เช่น ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ชุมชน และองค์กรภายนอก ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ด้านความโปร่งใสในการให้ชุมชน บุคลากรภายนอก ร่วมตรวจสอบการบริหารงานในโรงเรียน เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2556 : 11)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยจะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 10 องค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ.ร. คือหลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ชั้นศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 188 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย คำนวณโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน

1.2 ชั้นศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาศึกษานิเทศก์ และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือคือ แบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ชั้นศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ดำเนินการดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้ที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน

2.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ 127 ชุด ในระหว่างวันที่ 10 – 31 พฤษภาคม 2556

2.1.3 ผู้วิจัยได้ติดตามขอรับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามซึ่งได้ครบสมบูรณ์ทุกฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

2.2 ชั้นศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ดำเนินการดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้ที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน

2.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ 18 ชุด ในระหว่างวันที่ 1 – 15 พฤศจิกายน 2557

2.2.3 ผู้วิจัยได้ติดตามขอรับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามซึ่งได้ครบสมบูรณ์ทุกฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ชั้นศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 ชั้นศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นแต่ละข้อและแต่ละด้านต้องมีค่าเฉลี่ย (μ) \geq 4.00 จึงถือว่าเป็นรายการที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 10 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม

3. แนวทางแก้ปัญหการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 10 ด้าน มีความเป็นไปได้และเหมาะสม จำนวน 39 รายการ ได้แก่ ด้านหลักประสิทธิผล จำนวน 4 รายการ ด้านหลักประสิทธิภาพ จำนวน 4 รายการ ด้านหลักการตอบสนอง จำนวน 5 รายการ ด้านหลักภาระรับผิดชอบ จำนวน 5 รายการ ด้านหลักความโปร่งใส จำนวน 5 รายการ ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำนวน 4 รายการ ด้านหลักการกระจายอำนาจ จำนวน 4 รายการ ด้านหลักนิติธรรม จำนวน 2 รายการ ด้านหลักความเสมอภาค จำนวน 4 รายการ และด้านหลักฉันทามติ จำนวน 2 รายการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของราชการในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้มีการทบทวน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับแก่บุคลากรในโรงเรียนเป็นระยะๆ มีการสอดแทรกหลักจรรยาบรรณให้บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักรับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 44 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 89) ที่กล่าวว่า หลักนิติธรรม เป็นการใช้อำนาจที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับทั้งที่มีอยู่และที่มีขึ้นใหม่ ต้องมีความ ถูกต้อง และไม่เกิดการสับสน หวาดระวางของผู้มีส่วนร่วมต่อการแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการ รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเปิดเผยงบประมาณและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ยึดแนวระเบียบปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี มีรูปแบบการตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการ และจัดทำกรรายงานผลการดำเนินงานอย่างเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้องให้ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วันเพ็ญ พานพิกุล (2552 : 144-149) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชน วัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส ได้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตรวจสอบการปฏิบัติงาน และมีการเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูลและตรวจสอบการทำงาน และด้านหลักภาระรับผิดชอบ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน โดยมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน สร้าง

ความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีการกำหนดความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นายสุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล (2552 : 93-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนขุนควรวิทยาคม อำเภอปง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า หลักความรับผิดชอบ ได้ดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่น สำนึก ในหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อประเทศชาติ โดยการจัดอบรมพัฒนาครู การให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพครู โรงเรียนขุนควรวิทยาคมได้ดำเนินการด้านต่างๆ ในเรื่องการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าไปปฏิบัติงานในหน้าที่ได้สรรหาบุคลากรที่มีความสนใจและมีความสามารถที่ตรงกับงาน เพื่อให้ การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

2. ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 10 ด้าน โดยมีปัญหาอยู่ใน อันดับสูงสุดคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา อย่างประหยัด และคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิเคราะห์การดำเนินการกิจที่ได้ดำเนินการไปว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการนั้นเทียบได้กับการใช้ทรัพยากรในอัตราที่สมดุลกันหรือไม่ โดยในการประเมินคำนึงแต่ เฉพาะประโยชน์หรือรายจ่ายที่คำนวณเป็นตัวเงินได้เท่านั้น ขาดพิจารณาถึงประโยชน์ของสังคมที่ได้รับจาก การกิจนั้นและประโยชน์ด้านอื่นที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ส่งเสริม (2557 : 101-103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูได้เสนอปัญหา และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรบางส่วนขาดจิตสำนึก ต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและ คุ้มค่า ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมให้มีการใช้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิผล จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน กำกับติดตาม ปรับปรุงและแก้ไข ผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินผลการ ปฏิบัติงานมีความละเอียดอ่อน ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม เพราะอาจส่งผลต่อทัศนคติในเชิงลบของบุคคลที่มีต่อการ ประเมินมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชรินทร์นัฒน์ แฝงดี (2550 : 74-76) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอ รูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสამัคคี สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณธรรม มีปัญหาที่ยังไม่มีการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลด้วยความยุติธรรมอยู่ และด้านหลักการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจไม่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ และยังขาดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมการจัด การศึกษา ยังคิดว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ส่งเสริม (2557 : 101 - 103) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการ มีส่วนร่วม การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. แนวทางแก้ปัญหการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 10 ด้าน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ จำนวน 39 รายการ ได้แก่ ด้านหลักประสิทธิผล จำนวน 4 รายการ อาทิ โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ ตัว

บ่งชี้ความสำเร็จของการปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจน วัดได้ ด้านหลักประสิทธิภาพ จำนวน 4 รายการ อาทิโรงเรียนกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ด้านหลักการตอบสนอง จำนวน 5 รายการ อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียนกำกับ ควบคุมให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามเป้าหมายและแผนงานที่วางไว้ ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 5 รายการ อาทิ โรงเรียนมีการประเมินผลควบคู่ไปกับการกำกับติดตามการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประกันคุณภาพสถานศึกษาโดยองค์กรภายนอก ด้านหลักความโปร่งใส จำนวน 5 รายการ อาทิ โรงเรียนนำผลการประเมินผลไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานเพื่อนำผลไปปรับปรุงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำนวน 4 รายการ อาทิ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายวางแผนงานให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน ด้านหลักการกระจายอำนาจ จำนวน 4 รายการ อาทิ โรงเรียนกำหนดแต่งตั้งบุคลากรในการปฏิบัติงานให้ตรงกับสาขาวิชาและความรู้ความสามารถ ด้านหลักนิติธรรม จำนวน 2 รายการ อาทิ โรงเรียนมีการลงโทษทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในกรณีที่ทำความผิดอย่างชัดแจ้ง ด้านหลักความเสมอภาค จำนวน 4 รายการ อาทิ โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับโอกาสชี้แจงสภาพและปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน และด้านหลักฉันทามติ จำนวน 2 รายการ อาทิ โรงเรียนจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารการศึกษาจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาวณี ชินคำ (2548 : 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมัธยมศึกษาโดยรวม มีปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และรูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ ดังนี้ 1. วางแผนการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล 2. ควบคุมกำกับตนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล 3. ปฏิบัติตามแผน 4. ประเมินผลของการบริหารงานตามแผนงาน/โครงการ 5. ติดตามผลภายหลังที่ได้ดำเนินการตามแผน/โครงการเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงบริหารงานและวางแผนต่อไป และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ แก้วหนองแสง (2557 : 122-129) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางดำเนินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดยโสธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางดำเนินการบริหารงานหลัก 4 กลุ่มคือ 1. กลุ่มบริหารงานวิชาการ 2. กลุ่มบริหารงานบุคคล 3. กลุ่มบริหารงานงบประมาณ 4. กลุ่มบริหารงานทั่วไป ได้ดำเนินขับเคลื่อนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยรูปแบบวงจร PDCA และควรเพิ่มเติมรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้บูรณาการเชื่อมโยงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลระหว่าง 4 กลุ่มงานให้ สอดคล้องกันตามขอบข่ายของงานประกอบด้วยโครงสร้าง 4 ขั้นตอนคือ 1. การวางแผนการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลโดยกำหนดตนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ กระบวนการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล และการกำหนดปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินการตาม แผน/โครงการ 2. การปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นตอนการปฏิบัติการดำเนินงานตามแผน 3. การประเมินผลของการบริหารงานตามแผนงาน/โครงการ 4. การติดตามผลภายหลังที่ได้ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการและนำ ผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานทั่วไป เนื่องจากว่าการบริหารงานทั่วไปมีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มาก จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการให้ครบถ้วนและถูกต้องได้ทั้งหมด ดังนั้นแล้ว โรงเรียนควรมีการส่งเสริมในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้านอย่างทั่วถึงด้วย

1.2 โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ของตนเอง และการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดให้มีการอบรม สัมมนาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักความโปร่งใสและหลักความมีส่วนร่วม ควรวางแผนการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรดำเนินการจัดทำแผน การนิเทศ กำกับติดตามแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และคัดเลือกโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากเป็นโรงเรียนต้นแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพราะผู้ปกครองคือผู้รับบริการจากโรงเรียน อันนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและปฏิบัติงานที่ชัดเจน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันเป็นแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เฉพาะกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ผ่านการตรวจสอบจาก สมศ. อันเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

เอกสารอ้างอิง

- ชรินทร์ ผ่างดี. (2550). การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ประเสริฐศักดิ์ แก้วหนองแสง (2557). แนวทางดำเนินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดยโสธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ภาวิณี ชินคำ. (2548). รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

- รัตนภรณ์ ส่งเสริม. (2557). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ พานพิกุล. (2552). การบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2556). รายงานประจำปี 2555. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2556, จาก <http://www.aya1.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวปฏิบัติงานจัดการศึกษาของสถานศึกษา นิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2551). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล. (2552). การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนขุนควรวิทยาคม อำเภอปาง จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระ ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.